

Dkt. Elaine Phillips, Fasihi ya Agano la Kale, Hotuba ya 14, Sadaka, Sabato na Sikukuu

© 2204 Elaine Phillips na Ted Hildebrandt

Hiyo inatosha kwa leo, sivyo? Tuombe pamoja tunapoanza.

Ee Mungu, Baba yetu wa Mbinguni, tunashukuru kwa siku nyingine ambayo umetupatia. Tunashukuru kwa uzuri wa nje.

Tunashukuru kwa ukumbusho safi wa usafi tunapona theluji mpya iliyoanguka. Na Bwana, tunapofikiria hilo, tunaunganisha zaburi hii na kuomba kwamba ungeumba mioyo safi ndani yetu. Hebu tupande ukweli wa zaburi hii ndani ya mioyo na akili zetu, Bwana.

Nasi tunakusihhi kwamba kwa roho yako utupe furaha, furaha ya wokovu wako, ili tuweze kuwa taa za nuru kwa ulimwengu wenye giza na maumivu na mateso. Kwa hivyo, tuandae kukutumikia na kuwatumikia wenzetu pia. Tunawaomba wale ambao hawana afya njema.

Tunaomba urejeshe afya zao. Tunawaomba wale ambao hawapo. Kwa sababu yoyote ile, ungewaleta hapa, utusaidie kujifunza pamoja kwa njia zinazokupendeza na zitakazoleta athari katika maisha yetu.

Naomba unisaidie kufundisha kwa uwazi leo na kutusaidia kujifunza pamoja. Na tukupe heshima na utukufu. Katika jina la Yesu, tunaomba. Amina.

Sawa, hebu tuondoe sehemu ya hili. Naam, tutachukua mambo machache tuliyoacha mwishoni mwa mara iliyopita.

Kwa hivyo, ingawa kitaalamu tutazungumzia kuhusu hotuba ya pili kuhusu Torati ya Tambiko, naamini ni 14, sivyo? Sawa, kwa sherehe za Sabato na nadhiri, tuna mambo machache ya kufanya ili kuzungumzia dhabihu za mara ya mwisho. Kwa hivyo, bila kuchelewa zaidi, wacha nipitie mchanganyiko wa kile ulichosoma katika Youngblood kuhusu dhabihu na nipitie tena hilo kwa sababu ni mambo muhimu sana na kisha baadhi ya nyongeza ambazo nitafanya pia. Kwa hivyo, masomo tunayojifunza kutokana na utaratibu huu wote wa kuleta dhabihu.

Usipoteze mtazamo wa ukweli kwamba ingawa hatutoi dhabihu za damu tena, mshukuru Bwana kwa kile Yesu amefanya kwa niaba yetu. Bado kuna masomo makubwa ya kujifunza kutokana na hilo. Kwa hivyo, jambo la kwanza ambalo kila mtu aliyekuwa akileta dhabihu alipitia lilikuwa kuileta. Sasa, nakubali kwamba dhabihu nyingi zilikuwa dhabihu za damu za wanyama, lakini kulikuwa na zingine ambazo hazikuwa hivyo.

Ushirika na sadaka za nafaka, samahani, si ushirika, sadaka za nafaka zilikuwa ni wazi sadaka za nafaka, lakini kwa ujumla, tunazungumzia wanyama wa dhabihu, na bila shaka, ilikuwa iwe mnyama maalum. Ilitakiwa kumgharimu mtu huyu kitu, na kwa hivyo, tunajua, tumemwagika katika maandiko mengine yote, na tunaona hasa kwa Daudi atakapotoa dhabihu mwishoni mwa Samweli wa kwanza, na tutafikia hilo tutakapomtoa Daudi. Anasema nitalipa kwa hili.

Hili linapaswa kunigharimu. Je, nitatoa kitu kwa Bwana ambacho hakijanigharimu? Na kwa hivyo, wazo zima la kuleta dhabihu lilimaanisha kwamba ilikuwa dhabihu, kwa upande wa gharama ambayo ingemaanisha. Lo, hebu tufanye hivi kimoja baada ya kingine.

Wakati, ndio, samahani, Susanna. Nilikuwa karibu tu na hilo. Nilikuwa najiuliza kwa sababu, kama vile, kusoma sheria zote ndogo za kimatibabu na kila kitu, inanifanya nihisi kama ni kuua wanyama kulia na kushoto kwa sababu tu, kama kila mtu, ni kama kila mtu anafanya dhambi kama kila siku, na kama masharti yote madogo.

Nilikuwa nawaza tu, wangemudu nini? Kama, sidhani kama alisema inapaswa kuwa kitu kinachowagharimu, kwa hivyo. Nzuri, kusoma sheria, swali zuri, zuri. Kwa maneno mengine, unaposoma sheria hizi zote na aina za hatia ulizopata, sadaka za dhambi, sadaka za hatia, sadaka za kuteketezwa, je, isingekuwa tu kiasi kikubwa cha dhabihu zinazoendelea na ghali sana? Mojawapo ya mambo tunayoona ni kwamba uko sahihi, lakini pia tunaona utoaji wa Mungu kwa wale walio katika umaskini. Wangeweza kuleta nini? Ndege.

Sawa, kwa hivyo siku zote, katika mfuatano huu wote wa vitu, hamkuwa na wana-kondoo au mbuzi wakiwa mnyama wa kafara kila wakati, na kwa watu waliolazimika kuleta sadaka za dhambi ambazo zilikuwa karibu na maskini, wangeweza kuleta njiwa. Na kwa hivyo hiyo ilikuwa, cha kufurahisha, hili ni suala la Agano Jipya, lakini nitakuambia hata hivyo. Katika karne ya kwanza, kuna ushahidi, kutoka kwa vitu vya akiolojia ambavyo walipata, pamoja na makoti ya njiwa, ambapo walifuga njiwa kwa ajili ya sadaka za kafara.

Pia tuna ushahidi wa kifasihi kutoka kwa nyenzo za kirabi. Kwa hivyo, tunajua kwamba walikuwa katika biashara ya kufuga maelfu ya njiwa katika eneo hili katika nchi ya vilima ya Yuda. Kwa hivyo hiyo ilikuwa njia ya kutokea kila wakati ikiwa utafanya hivyo, kwa hivyo haikuwa ghali sana.

Kumbuka kwamba tunazungumzia kuhusu kundi la wafugaji, na kwa hivyo, huwa wanafuga makundi mengi. Kaylin, mtu mmoja angetoa dhabihu ngapi kwa mwaka? Kwa kweli sina wazo lolote kuhusu hilo, lakini ukiangalia, kwanza kabisa, na tutazungumzia hili baada ya muda mfupi, kulikuwa na sherehe, na kwa sherehe, walikuwa wazi kuleta mnyama wao wa dhabihu kwa ajili ya sherehe tatu za mahujaji,

na tutazungumzia hilo katika takriban dakika 20 hivi. Kuhusu ni mara ngapi wanatoa sadaka za dhambi na aina hizo za michakato, sadaka ya hatia ikiwa wamefanya kitu ambacho kilikuwa kinavunja mojawapo ya masuala haya ya utakatifu na utakatifu, sijui.

Sijui. Baadhi yetu tunaweza kuwa tunafanya mengi zaidi kuliko wengine. Trevor? Karibu nauliza swali lile lile, lakini unafikiri inawezekana kwamba wangelazimika kuchukua muda kutoka kila siku, kama vile muda mwingi, ili kutoa, unajua, sadaka za dhambi au sadaka za hatia? Je, itakuwa busara kufikiria kwamba wangukuwa wakitoa sadaka za dhambi au hatia kila siku? Ni swali gumu kuuliza.

Mojawapo ya mambo tunayoyajua ni kwamba walipaswa kuyaleta kwenye patakatifu, na kwa hivyo ni wazi, mara tu watakapoingia katika nchi, na patakatifu patakuwa mahali pamoja, na wameenea kote nchini, hilo ni wazi halitatokea katika hali hiyo ili mambo yabadilike kidogo katika muktadha huo pia. Kuna mambo mengi yasiyojulikana katika hili, na nasema, sijui kwa sababu sijui. Ndiyo, Ginger.

Hapana, si Ginger, McKenna. Wanaanza umri gani? Labda wanapochukuliwa kuwa watu wazima, na hilo linaibua suala la kuvutia kuhusu wakati hasa huu ungekuwa, kama ungekuwa sawa na kile tunachokifikiria kama bar mitzvah, wakati wanakuwa, au kama ni wakati wanaanza kufanya sensa, ambayo naamini ni umri wa miaka 20, ingawa sina uhakika kabisa kuhusu hilo. Ted, je, niko sahihi katika hilo? Nadhani ni umri wa miaka 20.

Ndiyo. Sawa. Maswali zaidi? Maswali mazuri.

Waendeleo mbele. Hatua ya pili katika mchakato huu wote ilikuwa muhimu sana katika suala la ishara yake, na hiyo ni mara tu mwabudu ambaye ameleta sadaka alipoileta hapo, kisha mikono ya mwabudu iliwekwa juu ya kichwa cha mnyama wa sadaka, na tena, nimekuandikia ishara hapa. Sio hivyo tu, lakini nadhani hili ndilo suala la Youngblood: Je, uhamisho huu wa ishara wa dhambi unafanyika?

Kwa maneno mengine, dhambi zangu huwekwa juu ya kichwa cha mnyama huyo, lakini pia, ni utambulisho na mnyama huyo, na hilo litakuwa muhimu sana kwa upande wa ukweli kwamba tulisema mara ya mwisho kumwaga damu kunamaanisha damu kuchukua nafasi ya maisha yangu, ambayo ni kupoteza damu ya mnyama huyo. Kwa hivyo, mambo hayo yote mawili ni sehemu ya hilo. Jambo la tatu ambalo watu husahau mara nyingi kwa namna fulani ya kufikiria kwamba makuhani ndio wanaofanya mambo haya yote ya kikatili, lakini mtu aliyeleta dhabihu ndiye aliyemuua mnyama huyo, na tena, kama nilivyotaribu kusema mara ya mwisho, hii inatupa aina fulani ya ukumbusho wa kutisha kwa dhambi na fujo ambalo dhambi imesababisha na fujo ambalo dhambi yangu imesababisha, sasa kwa kweli ninarudia hilo kwa njia hii ya mfano ya kumwaga damu ya mnyama huyu pia.

Kwa hivyo, mambo ya kuvutia, ishara za ajabu, na masomo yanajitokeza tunapofikiria kuhusu mchakato huu wote. Kisha, kumbuka kuhani ndiye mpatanishi, na kwa hivyo mara tu damu itakapomwagika, basi ni kuhani anayechukua damu hiyo na kuinyunyiza. Sawa, ubarikiwe.

Yeye ndiye atakayeinyunyizia madhabahu, ikiwakilisha waziwazi ukweli kwamba kati yangu na utakatifu wa Mungu katika patakatifu pake, kuna mtu anayetafakari kibinafsi, na tena, hiyo ni picha ya jukumu ambalo Yesu anatimiza. Sadaka zinazochomwa nzima au kwa sehemu hutegemea aina ya dhabihu, na kuna orodha nzima ya dhabihu hizo. Nitazipitia haraka sana katika dakika moja tu, lakini tena, kuchomwa ni muhimu kuonyesha tu mchakato mzima wa kuwekwa wakfu, wa kujitoa, na kisha, bila shaka, unajua kwamba moto hutumika kusafisha, hutumika kusafisha hata metali za thamani, na kwa hivyo kuna tukio hilo lote la nia ya mfano katika hili pia.

Kulingana na dhabihu hii ilikuwa nini, unaweza kula sehemu yake, unaweza kula yote, labda katika kisa cha sadaka nzima ya kuteketezwa, yote ilitolewa, na sadaka hiyo nzima ya kuteketezwa ilikuwa ya upatanisho wa dhambi mara kwa mara, kila siku. Tutasema zaidi kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Kuhusu sadaka hii ya ushirika, kumbuka hilo kama ishara, ikiwa unataka kuiweka hivyo, kuhusu kile tunachofanya tunapofanya ushirika, tunapokula pamoja, na kula katika ushirika, na kula sasa kwa kuwa upatanisho huu umefanyika kati yetu na kati ya Mungu, sadaka ya ushirika itaashiria aina hiyo ya kitu.

Kwa hivyo, vipengele vya msingi vya mchakato hapa, sasa hebu tuangalie haraka sana dhabihu kuu zenyewe, nami nitafanya hivi haraka kwa sababu najua kwamba Youngblood hufanya hivyo; unaweza kurudi nyuma na kupitia nyenzo hii, na pia hii ni Mambo ya Walawi sura ya kwanza hadi ya saba, sivyo? Katika sadaka nzima ya kuteketezwa, Mambo ya Walawi sura ya kwanza, mstari wa nne, kusudi limetajwa: kufanya upatanisho kwa ajili ya dhambi kila siku. Sadaka ya dhambi na sadaka ya hatia, tunaweza kufikiria pamoja kwa njia fulani kwa sababu mara nyingi hutolewa pamoja, na kwa hivyo tunapokuwa na sadaka yetu ya dhambi, ni kufunika wakati mtu ametenda dhambi, sawa, na kutenda dhambi bila kukusudia, na kuna mifano kadhaa ya dhana ambayo hutolewa unaposoma Mambo ya Walawi. Sadaka ya hatia au ya hatia ni ya kuvutia, na kwa kweli kuna madhumuni mawili ambayo yameelezwa hapa, haswa katika sura ya tano. Nadhani iko katika Mambo ya Walawi, ambapo inasema kufanya upatanisho kwa dhambi zisizo za kukusudia, si tu, unajua, dhambi zisizo za kukusudia za bustani, lakini dhambi zisizo za kukusudia kuhusu vitu vitakatifu.

Kwa mfano, tuseme kwamba kuna mnyama wa kafara ambaye ametolewa wakfu kwa Bwana, na kwa namna fulani mimi hufanya jambo kuhusu mnyama huyo linalomfanya kuwa najisi au chochote kile, unajua, ambalo lingekuwa dhambi isiyo ya kukusudia kama nisingefanya kwa makusudi na kufanya hivyo, lakini nimefanya jambo la kuathiri mnyama ambaye ametolewa kwa sehemu ya mchakato mzima wa

kutoa kafara. Cha kufurahisha ni kwamba, kama unavyosoma pia, na ninataka tu kuangalia hili kwa haraka nawe, fungua Mambo ya Walawi sura ya tano kwa sababu mara nyingi kuna kauli iliyotolewa kwamba hakuna sadaka halisi kwa ajili ya dhambi za kukusudia, lakini mwisho wa Mambo ya Walawi tano unazungumzia kuhusu sadaka ya hatia. Mstari wa 15, mtu anapotenda ukiukaji na kutenda dhambi bila kukusudia kuhusiana na vitu vitakatifu vya Bwana, sivyo? Sasa, katika mstari wa 17, ikiwa mtu atafanya dhambi na kufanya kile kilichokatazwa katika amri yoyote ya Bwana, ingawa hajui, angalia kile tulichonacho kulingana na mifano mwanzoni mwa sura ya sita.

Ndiyo maana nadhani kuna kifuniko hapa hata kwa dhambi zetu za makusudi, na ninafurahi kujua hilo. Sivyo? Tunafanya mambo kwa makusudi wakati wote ambayo tunajua ni makosa. Angalau mimi hufanya hivyo. Usipofanya hivyo, nataka kukujua.

Ningependa kujifunza kutoka kwako. Sawa, lakini angalia kinachoendelea hapa. Bado tunazungumzia kuhusu sadaka ya hatia.

Mstari wa pili, ikiwa mtu yeyote atatenda dhambi kwa kutokuwa mwaminifu kwa Bwana, uko tayari kwa hili, kumdanganya jirani yake, kumdanganya, hiyo inaonekana kama ni kwa makusudi kwangu, kutafuta mali iliyopotea na kusema uongo kuihusu, kuapa kwa uongo, unajua, mambo hayo yote lazima yawe kama nia ya kukusudia, na bila shaka ukishafanya hivyo na dhamiri yako ikakuhukumu, basi lazima ugeuke, na hiyo ndiyo maana ya sadaka ya hatia. Na kwa hivyo, msifu Bwana, hata katika muktadha huo, kuna chaguzi za upatanisho hapo pia. Pia kuna sadaka ya nafaka, nami nitafanya hizi za mwisho haraka.

Sadaka ya nafaka bila shaka haihusishi aina yoyote ya dhabihu ya damu. Inaambatana na sadaka nyingine nyingi. Na kisha sadaka ya amani au ya ushirika, na hii bila shaka ndiyo ile ambapo kwa shukrani kubwa kwa Mungu, watu wangekusanyika pamoja na kula sehemu ya sadaka hiyo katika jumuiya, wakisherehekea upatanisho ndani ya jumuiya na pamoja na Mungu pia.

Kisha kuna matoleo ya ziada, matoleo ya shukrani, na yale yanayohusiana na nadhiri. Tutarudi kwenye nadhiri baada ya muda mfupi. Nina wasiwasi zaidi kwamba unazijua tatu za kwanza.

Sawa, tatu za kwanza labda ndizo muhimu zaidi kwa sababu tutaona mifano ya hizo zikija huku baadhi ya masimulizi yetu ya kihistoria yakiendelea. Kwa hivyo hilo litakuwa muhimu. Sasa, niko karibu kuhamia Sabato.

Una maswali yoyote kuhusu mambo haya? Trevor? Je, tunapaswa kujua aina tofauti za sadaka zinazofanana? Kama nini hasa? Kwa maneno mengine, huhitaji kujua ni wanyama gani wanafaa kwa nini na kadhalika. Usijali kuhusu hilo. Nina wasiwasi zaidi kuhusu makundi haya makubwa na yalibuniwa kwa ajili ya nini kwa sababu, kama

nilivyosema, hata tutakapoingia katika kitabu cha Waamuzi, tutaona mambo ya kuvutia kuhusu sadaka za hatia na pia Samweli.

Sawa, swali zuri. Kuna kingine chochote? Ndiyo, Sarah? Ndiyo, kumbuka, ni watu wanaotoa kafara ndio wanaofanya sehemu chafu. Kuna mabakuli ambayo damu huwekwa, sawa? Na makuhani ndio wanaofanya, si kuhani mkuu pekee anayefanya mambo haya.

Unajua, una familia nzima ya Haruni inayohudumu kama makuhani, na sio wote wamevaa efodi na kipande cha kifurusi na kilemba. Hawana aina hiyo ya mavazi. Makuhani walikuwa wamevaa tu kitu rahisi zaidi.

Kwa hivyo, si mambo yote hayo yanayochafua mavazi ya kuhani mkuu. Ndiyo, ni swali zuri. Naam, hebu tuendeleo na Sabato.

Hili ni suala la kuvutia, na ni suala linalowahusu wanafunzi wa Chuo cha Gordon, kwa sababu niko tayari kuweka dau kwamba Jumapili alisiri kwa kawaida huwa wakati wa hofu katika maktaba kwa wengi wetu tunapojiandaa kwa Jumatatu. Nataka kukuhimiza ufikirie labda tofauti kidogo kuhusu hilo. Sitaki kuwa mkali kuhusu hilo, nikutie moyo tu.

Kwa vyovyote vile, kwa mujibu wa kanuni, wazo ni kwamba unapumzika kila kipindi cha saba, na bila shaka, unajua kwamba tuna walimu ambao kwa sasa wako kwenye sabato muhula huu. Hiyo ina maana kwamba wanapumzika. Dkt. Hildebrand yuko kwenye sabato muhula huu, kwa hivyo anapumzika huko kwenye kiti chake, sivyo? Naam, sawa.

Hapana, anakunja vidole gumba vyake. Kwa vyovyote vile, hiyo ndiyo kanuni nzima. Pumzika.

Sasa, kwa kweli, Gordon ni wa ajabu kidogo kwa sababu tunafanya yetu kila mwaka wa tano, lakini kwa ujumla, katika mandhari ya kibiblia ya mambo, ni kila kipindi cha saba. Angalia pia, unaposoma mambo haya kuhusu sabato, hayaathiri tu wanadamu, sabato, siku ya Sabato, hayaathiri tu wanadamu, bali pia yanaathiri ardhi, na nitasema zaidi kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Hilo ni muhimu sana.

Hatimaye, inawatofautisha watu wa Mungu. Kama nilivyosema hapo awali, tulipozungumzia Kutoka 16, baada ya kutoka Misri na kupata uzoefu wa mana, Mungu anawapa Sabato. Hili ni jambo ambalo hawajawahi kulipitia hapo awali, si huko Misri. Na kwa hivyo, inawatofautisha watu wa Mungu.

Kwa kweli, katika historia yote, Wayahudi walijulikana na utamaduni mpana kama wale ambao hawakufanya kazi hata siku moja ya juma. Sasa, wakati mwingine, utamaduni mpana ulitumia fursa hiyo na kuwashambulia Wayahudi kwa kile

walichokijua kuwa Sabato yao. Kwa hivyo, kulikuwa na sheria kwamba unaweza kupigana siku ya Sabato ikiwa ilibidi, kwa sababu tu kulikuwa na nia mbaya sana kutoka kwa maadui wa Wayahudi katika sehemu fulani.

Kwa vyovyote vile, kuwatenga watu wa Mungu ilikuwa mojawapo ya masuala. Tutatumia muda kidogo hapa na aina hii ya utunzaji wa Sabato, na ninataka kusoma, hasa kuhusu kila mwaka wa saba na yubile. Tayari tumesoma mambo yanayohusiana na siku ya saba, kwa sababu tumesoma matoleo mawili ya Amri Kumi, sivyo? Katika Kutoka 20, inaposema, kumbuka Sabato ili kuitakasa, wewe na mjakazi wako, wanyama wako, mnapaswa kupumzika.

Kwa nini? Kutoka 20 inasema, kwa sababu katika siku sita Mungu aliumba dunia, na siku ya saba akapumzika. Na hivyo inategemea uumbaji. Tangu mwanzo, Mungu amejenga hili katika muundo wake kwa ajili ya uumbaji wake.

Anafanya hivyo baada ya matendo haya mazuri ya uumbaji, kisha anatuunga mkono kwa Mungu, na kuna tofauti inayohusika. Hatuwezi hata kuanza kuielewa, lakini maandishi yanaonyesha kuna tofauti inayohusika. Pili, katika Kumbukumbu la Torati sura ya 5, tunapaswa kuitunza Sabato.

Kwa nini? Kwa sababu kwa mkono ulionyoshwa, Mungu alikutoa utumwani Misri na kukukomboa. Na hivyo utunzaji wa Sabato katika muktadha huo unasemwa kwa sababu Mungu amekukomboa. Kwa hivyo, vyote viwili vinategemea uumbaji na ukombozi, ambavyo vyote ni kanuni zisizo na kifani, na hilo ni jambo tunalotaka kukumbuka.

Sasa, cha kushangaza ni kwamba, ukiangalia Kutoka sura ya 31, kwa upande wa agano la Sinai, ambalo ndilo tunalozungumzia sasa hivi, inasema, sura ya 31, mstari wa 12, ni lazima mshike Sabato yangu. Samahani, mstari wa 13, hii itakuwa ishara kati yangu na ninyi. Mstari wa 14, mtu yeyote anayeikufuru Sabato lazima auawe.

Mtu yeyote atakayefanya kazi yoyote siku hiyo atakatiliwa mbali na watu wake. Andiko linarudia hili mwishoni mwa mstari wa 15: mtu yeyote atakayefanya kazi yoyote siku ya Sabato atauawa. Hii ni ishara.

Ni agano la kudumu. Kwa hivyo, jiulize hilo, kwa sababu tutazungumzia baadaye kuhusu kwa nini watu wa siku za Yesu walikuwa na wasiwasi sana kuhusu kutunza Sabato. Hii ni moja ya sababu, kwa sababu walijua kwamba kulingana na Torati, kama ilivyoelezwa huko Sinai, kitu kilikuwa muhimu sana kuhusu kutunza Sabato.

Nitasema zaidi kuhusu hilo baada ya muda mfupi. Tunahitaji kujadili taratibu za mwaka wa saba pia, lakini nataka kuendelea na Kutoka 23.

Nitasoma vifungu vitatu hapa vyenye taratibu za mwaka wa saba, kwa namna fulani nivieleze akilini mwenu. Kwanza kabisa, Kutoka 23, mistari ya 10 na 11 tu. Kwa miaka sita, mtapanda mashamba yenu na kuvuna mazao.

Katika mwaka wa saba, acha ardhi ipumzike bila kulimwa na isitumike, ndipo maskini miongoni mwa watu wako wapate chakula kutoka humo. Hilo ni muhimu.

Hatujaketi hapa tukivuna kila kitu tunachoweza katika mwaka huo wa saba, lakini inakua yenyewe, na maskini wanaruhusiwa kupata chakula kutoka humo. Nikirejea kwenye Mambo ya Walawi 25, mistari saba ya kwanza. Ninaanza na mstari wa pili.

Mtakapoingia katika nchi nitakayowapa, ardhi yenyewe lazima ishike Sabato kwa Bwana. Kisha, inazungumzia kupanda katika miaka sita. Katika mwaka wa saba, ardhi itakuwa na Sabato ya kupumzika.

Msipande mashamba yenu, msipogolee mashamba yenu ya mizabibu, msivune mazao. Nchi ni ya kupumzika. Je, unapata hisia kwamba Mungu anajali nchi? Anasema mara tatu katika kifungu hicho.

Ardhi lazima iwe na mapumziko. Kitu ambacho pengine tunaweza kujifunza kutokana nacho. Kwa hivyo, huna hilo tu, basi ukienda haraka sana, au angalau uandike hili na kuliangalia baadaye kidogo.

Kumbukumbu la Torati 15. Vifungu viwili vya kwanza ambavyo nimevisisitiza ni vile vya kimazingira ikiwa unataka kuviweka hivyo. Ardhi ni ya kupumzika, yenye msisitizo.

Sasa, Kumbukumbu la Torati 15. Mwishoni mwa kila miaka saba, ni lazima ufute madeni. Na kisha inaendelea kusema jinsi hilo linavyopaswa kufanywa.

Kufuta madeni: Ikiwa kuna maskini miongoni mwenu, msiwe na moyo mgumu wala msimfungie mkono ndugu yenu maskini. Mpeni chochote anachohitaji kwa mikono yenu yote. Jihadharini msiwe na wazo hili baya, nukuu, mwaka wa saba, mwaka wa kufuta madeni umekaribia.

Kwa hivyo, sitafanya chochote kuhusu hili sasa. Hapana, Mungu anasema, ukimjali ndugu yako, unafuta madeni hayo—vivyovy hivyo, mstari wa 12.

Ikiwa Mwebrania mwenzako ameuzwa kwako na akakutumikia kwa miaka sita, katika mwaka wa saba, lazima umwache huru. Kwa hivyo, hii ina maana gani? Nadhani labda nilisema hivi mapema. Huna tabaka la kijamii la kudumu.

Hilo lilikuwa baya sana kimaandishi, lakini hoja ni hii. Huna tabaka la kudumu la chini ya ardhi. Kwa hivyo, kuna matokeo ya kijamii hapa ambayo ni muhimu sana.

Kwa sababu mnaifuta madeni, hayajabebwa na mzigo huu wa madeni milele na milele, nanyi watumwa huru. Na mnapowaachilia huru watumwa, mnatakiwa kuwapa riziki wanapoendelea ili waweze kuanza upya. Kwa hivyo athari muhimu sana za kimazingira zimejengwa katika Torati ya kijamii hapa, pamoja na athari za kijamii kwa muundo wa jamii.

Sasa, swali unalopaswa kujiuliza ni, je, Waisraeli wanafanya hivi? Jibu ni hapana. Kwa kweli tunajua hili tunaposoma 2 Mambo ya Nyakati sura ya 36, ambayo ni mwisho wa msururu mzima wa kihistoria. Na watu wamepelekwa uhamishoni baada ya karne nyingi za dhambi.

Na inasema, na nchi hatimaye ikapata mapumziko yake. Kwa kuashiria hilo, unajua, sasa hawapo, na hawajafanya hivi. Sasa, nchi itapata mapumziko yake.

Naam, hatimaye, basi tuna Yubile pia. Hii ndiyo sehemu yote iliyobaki ya sura ya 25 ya Mambo ya Walawi. Nilikuelekeza kwenye mistari saba ya kwanza kuhusu taratibu za mwaka wa saba.

Katika Jubilei, tuna sehemu iliyobaki ya sura inayoelezea mambo ambayo nimeyafupisha hapa kwa muhtasari mdogo. Rudi kwenye mali ya familia. Kwa hivyo, huna ukiritimba mkubwa wa mali.

Badala yake, mlirudi kwenye mali ya ukoo na familia. Pumzika tena kwa ajili ya nchi, na watumwa wakaachiliwa huru. Na andiko linaendelea kusema, kumbuka kwamba mlikuwa utumwani Misri.

Ndiyo maana unapaswa kuwaachilia watumwa huru. Pia ina mdundo mwingine thabiti katika sura hii yote. Na hiyo ni kusema, nchi ni ya Mungu.

Nchi ni ya Bwana. Nchi ni ya Bwana. Mara tatu katika sura hiyo, inasisitiza hilo.

Na ndiyo maana wanapaswa kujiendesha hivi. Nchi si yao ya kudumu. Badala yake, inarudi kwenye miundo ya familia ambayo Mungu amewapa tangu mwanzo wanapoingia katika nchi hiyo.

Kwa hivyo, Jubilee ni muhimu sana. Wale wenu mnaojua kilicho kwenye Kengele ya Uhuru, mnajua kilicho kwenye Kengele ya Uhuru? Je, kuna yeyote anayejua hilo? Darasa la sita, je, mlifunza kilichochongwa kwenye Kengele ya Uhuru? Hii ni mbaya sana. Hii ni mbaya sana.

Tangazeni uhuru kote nchini, sivyo? Hilo ndilo linalohusika. Linatoka moja kwa moja katika Mambo ya Walawi 25, mstari wa 10. Tangazeni uhuru kote nchini.

Sasa, kwa njia, jina Jubilee linatoka wapi? Je, umewahi kusikia hili? Kwa nini tunaiita Jubilee hii? Kila mtu, ikiwa unapenda mambo sahihi ya kufanya sasa kuhusu masuala ya haki za kijamii, unaitumia neno Jubilee sana. Hilo lilisemwa kwa kejeli ndogo sana. Nisamehe.

Kwa vyovyote vile, tunatumia neno Jubilee katika miduara fulani mara nyingi, lakini ni watu wachache sana wanaojua linatoka wapi. Kwa kweli ni neno la Kiebrania, Yovel. Na J na Y hubadilishana kidogo tunapotoka lugha hiyo kupitia Kijerumani hadi kwetu.

Na kwa hivyo, Yovel ilikuwa tarumbeta waliyoipiga wakati mwaka wa Yubile ulipoanza. Hapo ndipo neno Yubile linapotoka. Na sasa, bila shaka, tunalitumia bila hata kujua linamaanisha nini.

Kwa vyovyote vile, elewa hoja hapa. Ni ukumbusho wa umiliki wa Mungu wa ardhi na ukombozi kutoka kwa dhana ya Misri uliopo. Ndiyo, Becca.

Ninaangalia Jubilei hii hapa. Je, ni kama Jubilei tu wakati Waaskofu wanapowatuma hapa? Kwa kweli, hilo ni swali la kuvutia. Tofauti kati ya kila mwaka wa saba, ambayo inamaanisha basi ungefika 49, na kisha Jubilei itakuwa mwaka unaofuata?

Sasa, si kila mtu anakubaliana na hilo, kwa njia. Baadhi ya watu hujaribu kusema mwaka wa Yubile utakuwa kama mwingiliano wa mwaka wa 49 na wa saba. Lakini watu wengi, kama wanavyoutafsiri, wanasema una mfululizo huu wa miaka saba.

Na ukishafikia saba mara saba, basi Yubile inaongezwa juu ya hilo, ambayo inamaanisha kwamba unaposimama na kufikiria juu yake, watu hawa walipaswa kumwamini Mungu bila shaka kuwapa mahitaji yao kwa miaka miwili mfululizo ambapo hawangekuwa wakishughulika kimakusudi na mazao na vitu vingine. Kwa hivyo, inavutia kidogo. Naam, Kaylin.

Wanawezaje kuacha mali zao? Kama vile, kama wangenunua mali, je, wangeacha mali zao ili kuzichukua kutoka kwa mtu wao binafsi? Swali ni, ndio, hii inafanyaje kazi na ubadilishanaji huu wote wa mali? Hebu tujaribu kufikiria tena mali ambayo kimsingi ni ya familia, koo, na makabila. Na tutaona mgao wa kikabila tutakapoingia katika ardhi, sawa? Kwa hivyo, inatakiwa kubaki ndani ya muundo huu mkubwa wa urithi wa familia. Njia pekee ambayo wangepaswa kuuza mali ilikuwa ikiwa wangeingia kwenye deni na kulazimika kufanya kitu kama hicho.

Hata wakati huo, kulikuwa na mchakato wa kukomboa mali hiyo. Kwa hivyo, si kama itakuwa kila mahali, huku mmiliki fulani kutoka Mesopotamia akichukua ghafla ruzuku ya ardhi mahali fulani karibu na Hebroni. Haifanyi kazi kwa njia hiyo.

Ni suala la kuhakikisha kwamba muundo wa familia unaendelea kuwa na mali. Kwa hivyo, itawarudia ikiwa kwa sababu fulani au nyingine katika kipindi hicho, italazimika

kuacha umiliki wao. Je, watu binafsi ndani ya eneo hilo walimiliki ardhi yao wenyewe? Sina uhakika kabisa kwamba hilo lingekuwa kweli.

Hatuna, namaanisha, ni swali zuri. Hatuna maana yoyote kuhusu jinsi vipande hivi vya familia vilivyopangwa. Nadhani labda viliwekwa chini ya chambo kikubwa cha, ambacho ni aina ya muundo wa ukoo.

Hiyo ndiyo dhana yangu. Lakini hiyo ni kuhusu, mfano tulionao ambao unaweza kutusaidia zaidi ni Ruthu. Tunapofika kwenye kitabu cha Ruthu, kama unavyojua, familia ya Naomi inaonekana kuwa familia tajiri, lakini anarudi kutoka Moabu akiwa maskini kwa sababu amepoteza mumewe, amepoteza wanawe wawili na anamrudisha Ruthu pamoja naye.

Wakati huo, jamaa ambaye jina lake halikutajwa anatokea na Boazi, wote wawili wanajiandaa kununua mali hiyo. Na kimsingi, hana uwezo wa kuitunza, lakini bado iko ndani ya familia. Kuna wanafamilia ambao wanaweza kuinunua.

Kwa hivyo, ni kuiweka ndani ya muundo huo wa familia. Lakini hiyo ndiyo njia bora zaidi ninayoweza kukufanyia kuhusu hilo. Kwa kweli sijui mengi zaidi kuhusu.

Maswali mazuri. Hadi sasa, mazuri sana? Sawa, tazama tulichopata hapa. Yesu alisema nini kuhusu Sabato? Hapa ndipo tunapotaka kukumbuka, kwanza kabisa, wapinzani wake.

Na nyote mmekuwa na Agano Jipya sasa, kwa hivyo mnajua kwamba Yesu alikuwa na uhusiano unaoendelea na mgumu na Mafarisayo kuhusu suala la kuvunja Sabato. Hilo ndilo walilokuwa wakimshtaki. Nami najua kwamba Mafarisayo, kama asemavyo, ni wanafiki, na wao ni kama sisi na mambo hayo yote.

Lakini tunahitaji kukumbuka kwa nini walijali sana kuhusu hili. Kwa hivyo wacha nikurejeshe nyuma dakika 10 katika majadiliano yetu. Mafarisayo, pamoja na dosari na mapungufu yao yote, walikuwa watu ambao walijali sana kushika Torati.

Tunahitaji kukumbuka hilo. Na labda umesikia hili likisemwa: Yesu alishiriki uthibitisho uleule wa mafundisho na Mafarisayo, kimsingi, sawa? Kwa hivyo, ni unafiki wao ndio tatizo. Sio mafundisho yao.

Kwa vyovyote vile, wanajali sana kuhusu kushika Torati. Na kama wanajua, na wanajua, kwamba ukivunja Sabato, adhabu ya kifo ndiyo itakayokuja. Na bado, kama Torati haijaweka wazi sana kuhusu kile kinachomaanisha uvunjaji wa Sabato, unajua hilo, sivyo? Sio wazi kabisa kuhusu kile, namaanisha, hawapaswi kuwasha moto, na hawapaswi kukusanya kuni.

Tunapata hilo kutokana na matukio mawili. Lakini kuvunja Sabato kunamaanisha nini? Na bila shaka, kwa sababu haijafafanuliwa, walijitahidi sana kufafanua uvunjaji wa Sabato ulikuwa nini. Na katika Mishnah, Mishnah haikuandikwa hadi 220 BK , lakini inaendeleza mila ndefu ya mdomo.

Katika Mishnah, inaorodhesha aina 39 za kazi. Sasa, wakati mwingine unapoona, samahani, unaona, unaposikia mahubiri kanisani kwamba, oh, walikuwa na aina 39 za kazi, na watu wanajifanya kama wanafanya hivyo, hiyo si haki kwa watu wanaojaribu sana kulinda wazo hili la kutunza Sabato. Sasa, ni kweli, wao, tena, ni wanafiki na washika sheria, lakini tunahitaji kuelewa kinachoendelea na kwa nini wangekasirika sana Yesu anapoponya siku ya Sabato.

Sitasoma vifungu, lakini nenda ukaangalie mwisho wa Marko 2 na mwanzo wa Marko 3, ambapo tunapitia hili. Kwanza kabisa, wanafunzi wa Yesu wanakusanya nafaka, wanaipura, kama ilivyokuwa, unajua, wakiisugua kati ya mikono yao, na hiyo inaitwa kupura. Na kwa hivyo, Mafarisayo wamekasirika kidogo kuhusu hilo, na Yesu anarudi kwao na mfano kutoka kwa Daudi.

Tutafikia jambo la Daudi katika michache, sawa, kama mwezi mmoja hivi. Lakini kwa vyovyote vile, katika muktadha huo, una tukio hilo, na kisha mara tu baada ya hapo, mwanzoni mwa Marko 3, Yesu anaponya siku ya Sabato. Na pamoja na matukio hayo mawili ambayo yamebanwa katika Marko kwa njia hiyo, tuna mafundisho muhimu sana kutoka kwa Yesu.

Kwanza kabisa, Sabato ilifanyika kwa ajili yetu. Sabato ilifanyika kwa ajili ya wanadamu. Hatukuumbwa tufungwe na Sabato kitumwa. Hilo sio jambo kuu.

Lakini Sabato ilikuwa zawadi ya Mungu. Rudi kwenye Kutoka 16. Kwa watu ambao wanafanya kazi kwa bidii kweli, Sabato ni furaha tu kwa sababu unapata siku moja kutoka kwenye kazi ngumu, wasiwasi wa kazi, kulazimishwa kwamba lazima ufanye hivi, hivi, hivi, na hivi, au vinginevyo, sawa? Sabato ni kuepuka vile.

Muhimu zaidi ya hayo, Yesu anasema, Mwana wa Adamu ndiye Bwana wa Sabato. Kwa maneno mengine, siku moja katika saba, kila siku unayoichukua, sivyo? Siku yoyote unayoichukua, siku hiyo moja katika saba, Yesu anatambuliwa kama Bwana wa siku hiyo. Sio mimi, sio matamaniao yangu, sio orodha yangu ya mambo ya kufanya, sio karatasi ambayo si mtihani.

Yesu ndiye Bwana wa Sabato wakati huo. Lakini basi, bila shaka, matokeo muhimu ya hilo ni kwamba Yesu huonya siku ya Sabato kwa sababu unafanya mema siku ya Sabato. Cha kufurahisha ni kwamba, kuna rabi, kuna rabi, Shimon ben Menashe ndilo jina lake, ambaye anasema kitu kile kile ambacho Yesu anasema.

Anasema ni halali kutenda mema siku ya Sabato. Ni halali kuponya. Kwa hivyo, kuna vipaumbele kadhaa katika suala la kuhifadhi maisha ya mwanadamu na kutunza maisha ya mwanadamu na kutoa heshima na urejesho kwa maisha ya mwanadamu ambayo yanavuka mipaka ya Sabato.

Hilo ndilo Yesu analosema. Naam, uko tayari kuendelea? Unafikiria nini kuhusu hili? Tuko katika agano jipya. Je, mambo haya yote yamepita? Je, tunamtafsiri Yesu upya, unajua, kwa namna fulani, hakusema, na kuitunza Sabato?

Kwa hivyo, tunapaswa kufanya nini na hili? Na kwa njia, najua kuna tofauti za maoni hapa na kuna tofauti halali za maoni. Kwa hivyo nitakupa tu mawazo yangu na unaweza kubishana nami au kufikiria tofauti ukitaka. Lakini ni ukumbusho tu, ni muhimu kidogo.

Kama ni mojawapo ya Amri Kumi, ningependekeza ni muhimu kiasi fulani. Na bila shaka, inategemea wazo zima la ukombozi wa uumbaji, ambayo ni masuala muhimu ya kitheolojia ambayo ningesema yanapita agano la Sinai, ingawa ni ishara ya agano la Sinai. Uumbaji, ukombozi, na cha kufurahisha zaidi, katika Waebrania sura ya nne, mwandishi wa Waebrania anatuamuru kuingia katika pumziko la Sabato.

Anatumia wazo hilo lote la Sabato kama jambo muhimu sana. Na kwa hivyo hilo linaweza kuwa jambo ambalo tunataka kulifikiria pia, katika suala la kuweka pamoja picha hii yote. Kwa hivyo, unaweza kuchukua unachotaka na hili, lakini ningetoa tu pendekezo lifuatalo ambalo ninalo.

Hata hivyo, unataka kufanya hivi, acha nikutie moyo ufikirie kuchukua siku moja kati ya saba. Ni zawadi ya Mungu kwako. Ni zawadi ya Mungu kwako.

Na kisha unarudisha kwa kumfanya Mwana wa Adamu kuwa Bwana wa Sabato. Baada ya kusema hivyo, Wakolosai 2:16 ni muhimu sana. Je, kuna yeyote anayejua hili linasema nini? Paulo akizungumza.

Usimruhusu mtu yeyote akuhukumu kuhusu Sabato, mwezi mpya, au sikukuu. Na anajaribu kuepuka hofu hiyo ya ushikaji sheria kwa sababu ushikaji sheria kwa kawaida ni suala la mimi kuangalia kitu na mimi kumtazama mtu na kusema, sawa, wamekosea kwa sababu hawafanyi orodha hii ya mambo au wanafanya orodha hii ya mambo na hawapaswi kuifanya. Sawa, kwa hivyo kuna usawa mzuri sana hapa.

Nami napenda kuiona Sabato kama jambo chanya. Wale ambao mna marafiki Wayahudi ambao ni Wayahudi wa Kiothodoksi wanaofuata desturi za Kiyahudi, mmesoma kitabu cha Wateule. Katika kitabu cha Wateule, tunapata picha ya furaha ya Sabato.

Unapoleta siku hiyo nzima ndani, ni pamoja na taa. Na unapokaribia mwisho wa Sabato, ni wakati wa maombolezo kwa sababu umemaliza siku ambayo imekuwa siku ya uwepo na Mungu. Na unaingia wiki mpya na unapata nguvu mpya siku hiyo, lakini kwa kweli wana muda mfupi wakati wa kufunga Sabato ambao ni muda mfupi wa maombolezo.

Kwa hivyo, kumbuka hilo. Acha nikutie moyo kuitunza Sabato kwa njia moja au nyingine. Tena, si mshika sheria kuhusu hili hata kidogo.

Lazima nikusimulie simulizi fupi. Mume wangu alipoenda shule ya uzamili, ilikuwa wakati alipoanza kuwa Mkristo, hadi wakati huo. Na alijitahidi katika shule ya uzamili.

Angekuwa wa kwanza kukuambia hivyo. Mwaka wake wa kwanza ulikuwa mbaya sana, na karibu afukuzwe. Lakini katika mwaka huo huo, angekuwa mwamini.

Na mchungaji wake akasema, Nataka ujaribu na kujaribu kwa sababu alikuwa akifanya kazi siku saba kwa wiki, saa 18 kwa siku, na ilikuwa maisha yalikuwa magumu. Na mchungaji akasema nataka ujaribu na kujaribu. Nataka upumzike Jumapili, jambo ambalo lilionekana kuwa kinyume na mawazo tulipotoka sote.

Lakini Perry alimshawishi. Kwa hivyo, ya kwanza, unajua, siku sita za juma zilikuwa kazi ngumu, kazi ngumu zaidi. Lakini siku ya saba ilikuwa furaha kubwa.

Na kwa hivyo, ameendelea kufanya hivyo. Na namshukuru Bwana, ameniwezesha pia kuendelea nayo. Nilimjia Kristo katika muktadha huo huo wa kanisa.

Kwa hivyo, nilishukuru sana kwa hilo. Hata kama unataka kufanya hivyo, nitakuachia wewe. Tunahitaji kuendelea kuhusu sherehe kwa sababu tuna takriban dakika 20 tu za kuzungumzia sherehe na sherehe zingine za kidini.

Tunapofikiria kuhusu sherehe, moja ya mambo ninayotaka ujaribu na kuyaweka pamoja hapa ni jinsi sherehe hizi zinavyolingana na Agano la Kale na aina za sherehe tulizonazo katika nyanja zetu za Kikristo, sawa? Kwa hivyo, angalia kama unaweza kuja na zile zinazolingana. Kwanza kabisa, madhumuni kadhaa. Sherehe ziliundwa kuwa wakati wa ibada.

Ni kweli, kulikuwa na nyakati zingine za ibada, lakini hizi zilikuwa nyakati maalum za ibada. Tutazungumzia kila moja baada ya muda mfupi na kujaribu kuzipanga kidogo. Hii ndiyo maana ni muhimu sana kuwa na hisia ya kujitolea akilini.

Katika Kutoka 23, ambapo pengine tuna orodha iliyofupishwa zaidi ya sherehe, na tutaziangalia baada ya muda mfupi, orodha iliyofupishwa zaidi bado inasema, je, hakuna mtu anayekuja mikono mitupu, sawa? Hukuja mbele za Mungu mikono mitupu. Ulikuwa kwenye sherehe kuabudu, na hiyo ilimaanisha ulileta kitu, na ndiyo

maana tulizungumzia gharama nzima ya dhabihu. Pili na la tatu, tangu nilipozipata hapo juu, napenda sana hii ya pili.

Hizi zilipaswa kutumika kama zana za kielimu, sawa? Vikumbusho. Kila moja ya sherehe kuu tatu za mahujaji, ambazo tutaziorodhesha hivi karibuni, kila moja ya sherehe kuu tatu za mahujaji ilikuwa ukumbusho kwa njia fulani wa ukombozi mkuu wa Mungu kwa watu wake kutoka Misri. Sasa , njia tofauti za kusema hivyo, na lazima upitie Kumbukumbu la Torati na Mambo ya Walawi na Kutoka ili kupata hilo, lakini kila moja kwa njia fulani ni ukumbusho wa kile Mungu alichowafanyia katika muktadha wa kuwatoa Misri.

Kwa hivyo, kumbuka hilo. Katika baadhi ya matukio, walikuwa wakijenga vibanda. Katika baadhi ya matukio, walikuwa wakiondoa chachu na kuchinja mwana-kondoo wa Pasaka, sivyo? Lakini haya yote yalikuwa vikumbusho.

Wale ambao mmekulia katika makanisa ambayo husherehekea sherehe kweli watakuwa na ufahamu fulani wa hili. Hii ni siku yangu ya hadithi, sawa? Kwa hivyo, nitawasimulia hadithi nyingine. Wazazi wangu walihamia angalau makanisa matatu, ambayo naweza kukumbuka nilipokuwa nikikua.

Huenda kulikuwa na zaidi, lakini nakumbuka tatu kati yao: kwanza Methodisti, kisha Lutheran, na hatimaye Presbyterian. Siku zetu katika kanisa la Lutheran zilikuwa, vema, miaka yetu katika kanisa la Lutheran ilikuwa labda kama miaka sita au saba, na nilikuwa mtoto mdogo wakati huo.

Lakini hii hapa kumbukumbu niliyonayo. Zaidi ya kitu kingine chochote kuhusu kanisa hilo la Kilutheri, na lilikuwa kitu cha aina ya kanisa la juu sana, kwa hivyo sanamu ya Yesu mbele na sehemu nzima. Liturujia nzuri.

Lakini kila Alhamisi Kuu, sanamu hiyo ya Yesu, waliifanyia nini? Wale wenu kutoka katika malezi ya Kilutheri au Wakatoliki, waliifanyia nini sanamu ya Yesu? Kuna yeyote anayejua? Zach? Wanaifunika. Ndiyo, pazia la zambarau liliwekwa juu yake. Na kisha ni wazi Ijumaa Kuu, na msiba, na hofu, na huzuni ya kifo cha Yesu.

Lakini nini kinatokea Jumapili asubuhi? Na ujiweke katika nafasi ya mtoto mdogo wa miaka mitano hivi katika hatua hii. Jumapili asubuhi kwa ajili ya ibada ya Jumapili asubuhi, tarumbeta inalia, na mtu anararua pazia hilo kutoka kwa Yesu. Bado nakumbuka hilo, na bado nina, nitakuambia, hata leo, hivi sasa, mitetemo ikipanda na kushuka mgongoni mwangu ninapofikiria matokeo yake.

Ufufuo baada ya hofu hiyo ya kifo huishi au hauishi. Umetekelezwa na liturujia hiyo ambayo ni sehemu ya kanisa la Kilutheri. Na kwa hivyo, kuna uzuri na elimu nyingi sana ambayo imejengwa ndani ya kile ambacho watoto hujifunza.

Ni janga kwamba makanisa yetu mengi hayashiriki katika liturujia inayofundisha na kufundisha vizuri. Sasa, labda kuna makanisa ambayo hufanya maonyesho na hakuna anayejua nini, lakini kuna mambo mazuri ya elimu. Kwa vyovyote vile, jambo la tatu kwa upande wa madhumuni, walipaswa kuonekana mbele za Bwana, sivyo? Na Mungu aliposema wafanye, nao wakafanya, walikuwa wakimtii Bwana.

Ndiyo maana una sherehe hizi tatu kuu za mahujaji. Hebu tuangalie Kutoka 23. Tena, hili ndilo tamko letu fupi zaidi la sherehe hizo kwa kuzingatia jinsi zilivyokuwa.

Kuna zile ndefu zaidi unapoingia katika Kumbukumbu la Torati 16. Mara tatu kwa mwaka utanifanyia sherehe, na kisha inazielezea, sawa? Fanya hivi kama nilivyokuamuru. Mstari wa 17, mara tatu kwa mwaka, watu wote wanapaswa kuhudhuria mbele za Bwana Mwenye Enzi Kuu.

Hakuna shaka kuhusu hilo. Wanapaswa kufanya hivyo. Sawa, hebu tuangalie ni zipi tulizonazo hapa.

Hizi lazima ziwe muhimu sana. Angalia idadi ya mara zinazozungumziwa. Tena, Kutoka 23 ndiyo toleo fupi zaidi la hizo.

Kumbukumbu la Torati 16 linazipanua sana. Pia, Mambo ya Walawi 23 na Hesabu 28-29, ambazo zinajumuisha sherehe kadhaa zaidi ya hizi tatu za kwanza. Hizi ni sherehe za mahujaji kwa sababu hizi ndizo mahali ambapo walipaswa kujipeleka wenyewe na kwenda Yerusalemu.

Katika Kumbukumbu la Torati 16, Bwana anasema, nendeni mahali nitakapochagua, ambapo patakuwa Yerusalemu, na hapo ndipo mtakaponiabudu. Kwa hivyo Yerusalemu ndiyo lengo, lengo la mahujaji hawa wanapoenda kwenye sherehe. Kwa hivyo, wafikirie kama sherehe za mahujaji.

Kwanza, tuunganishe Pasaka. Na unakumbuka tulipozungumzia Kutoka sura ya 12, tulizungumzia kuhusu sherehe ya Pasaka huko Misri usiku huo, na kisha pia ukweli kwamba inazungumzia jinsi ya kuifanya kwa vizazi vijavyo. Kwa hivyo sasa tunazungumzia vizazi vijavyo, na Pasaka imeunganishwa pamoja na mkate usiotiwa chachu.

Na, bila shaka, jambo muhimu hapa si damu ya mwana-kondoo wa Pasaka pekee; aina hiyo ya damu inachukua nafasi ya pili, si ya pili, lakini sasa si muhimu sana kama siku zote saba za utakaso. Kwa sababu kuondoa chachu, kama tulivyosema hapo awali tulipokuwa tukizungumzia hili, kunamaanisha kuondoa dhambi. Chachu huja kuashiria dhambi.

Wakorintho wa Kwanza 5, tena, najua nimeitaja hapo awali, lakini Paulo anaposema, Kristo, mwana-kondoo wako wa Pasaka amechinjwa, kwa hivyo ondoa chachu iliyo

ndani yako, na anarejelea dhambi iliyo katika kanisa la Korintho wakati huo. Kwa hivyo mkate usiotiwa chachu wa Pasaka, sikukuu muhimu sana, hufanyika wakati wa masika. Ni nini kinachofanana nasi? Naam, ni Pasaka, bila shaka.

Wakati mwingine hilo huwa katika kalenda iliyo karibu sana na Pasaka, lakini si mara zote. Sasa, kwa rehema ya Mungu, anawapa watu fursa ya kusherehekea Pasaka katika mwezi wa kwanza, katika mwezi wa Aviv au Nisani, anawapa fursa ya kufanya hivyo. Hesabu sura ya tisa inasema kwamba ikiwa mtu ni najisi kiibada, amegusa maiti, au ikiwa amekuwa safarini, hii hapa nafasi kwao, kwa kweli, kusherehekea Pasaka.

Inatuonyesha jinsi Pasaka ilivyokuwa muhimu. Na tena, ni sherehe ya ukombozi wao. Unaweza kuona ni kwa nini wangetaka kuisherehekea.

Itakuwa sherehe ambayo Mfalme Hezekia na Mfalme Yosia walipoathiri mageuzi katika falme zao zilizoanguka, unajua mageuzi yatakapokamilika, watasherehekea Pasaka kwa sababu sasa kumekuwa na ukombozi, marejesho, ufufuo, chochote unachotaka kukiita. Sawa, kwa hivyo mkate usiotiwa chachu wa Pasaka. La pili, chukua majina haya yote mawili, kwa njia, kwa sababu Kutoka itaiita jina moja, na Kumbukumbu la Torati itaiita jina lingine.

Sikukuu ya Majuma. Nimeipa jina la Majuma kwa sababu hiyo ndiyo ambayo imeendelea katika historia yote ya Kiyahudi. Wale kati yenu mnaoenda Israeli, mkienda mwezi Juni au mwisho wa Mei, mtasikia yote kuhusu Shavuot.

Shavuot ni neno la Kiebrania linalomaanisha majuma, nao wanasherehekea Sikukuu hii ya Majuma. Sasa, bila shaka, pia inakuja kuitwa Pentekoste kwa sababu ni siku 50 baada ya wakati wa Pasaka. Na Pentekoste ina mifano ya ajabu ya matukio kwa upande wetu kwa sababu iko katika Matendo sura ya 2. Na sasa, tena, umejifunza Agano Jipya, unajua hili.

Watu hao wote wamekusanyika Yerusalemu. Kwa nini wako pale? Wako pale kwa ajili ya Pentekoste. Wako pale kwa sababu kutoka kote ulimwenguni mwa Warumi, mna wahujaji waaminifu.

Una wahujaji wanaotii amri ya Bwana na kuja Yerusalemu kama sehemu ya Sikukuu hiyo ya Wahujaji. Ndiyo maana Luka, kama mwandishi wa Matendo ya Mitume, anaorodhesha watu hawa wote. Nadhani ni maeneo 15 au 16 tofauti na yale waliyokuja.

Wote hawazungumzi Kiaramu, lakini mitume wamepewa kipawa cha kuzungumza lugha hizo katika muktadha wao wa kitamaduni ili wasikie habari njema. Kwa hivyo Pentekoste pia ni muhimu sana.

Kijadi, katika Uyahudi, Torati hutolewa katika sikukuu hii. Na hilo linavutia kidogo unaposimama na kulifikiria. Na linaeleweka kwa sababu Torati hutolewa miezi mitatu baada ya kuondoka Misri.

Wanaondoka Misri mwezi Aprili mwezi Nisani. Miezi mitatu baadaye inatupeleka moja kwa moja Shavuot. Na Torati imetolewa.

Na si jambo la kuvutia kwamba Torati inatolewa kwenye Mlima Sinai kwa moto? Na Roho Mtakatifu anashuka Yerusalemu kwa ndimi za moto. Na neno la Bwana linaenea.

Namaanisha, kuna kufanana kwa kuvutia hapo. Sawa, na hatimaye tuna Vibanda. Hili ndilo jina ambalo limesalia pia.

Pia inaitwa kukusanya. Ukisoma Kutoka, inaitwa kukusanya katika mstari wa 16 wa sura ya 23. Lakini sasa katika Uyahudi, ni Sukkot.

Sukkot. Sukkot ni maskani, kibanda, samahani. Na kwa hivyo, inaitwa Sikukuu ya Vibanda, Sikukuu ya Sukkot.

Hii ina maana za kuvutia za Agano Jipya pia. Unajua zinahusiana wapi kuhusu mambo ya Agano Jipya? Nikitaja kubadilika sura, nini kitatokea? Petro yuko juu ya mlima huu, Petro yuko juu ya, Yesu yuko juu ya, vema, Petro yuko pale pia, sivyo? Yesu yuko juu ya mlima. Petro, Yakobo, na Yohana wako pamoja naye.

Pazia la mwili kwa namna fulani halipo tena. Na Petro, Yakobo, na Yohana wanaona utukufu wa Yesu ukidhihirika. Na Petro anasema nini? Tujijengee vibanda.

Huenda hili lilifanyika karibu na wakati wa Vibanda. Na kwa njia, Vibanda vilikuja kuhusishwa na maana za Kimasihi. Na kwa hivyo, Petro ana mambo haya yote yakibubujika kichwani mwake kuhusu kile angependa kuona kikitokea baadaye.

Hasa kwa kuwa katika sura ya 16 ya Mathayo, ambayo iko mbele ya sura ya 17, ambapo kugeuka sura kunatokea. Katika sura ya 16, Petro amekiri tu, wewe ndiwe Kristo, mwana wa Mungu aliye hai. Na ingawa amelazimika kuvumilia kidogo cha kukemewa, kwa kweli, ni kukemewa kubwa. Nenda nyuma yangu, Shetani, anapojaribu kusema, hutakufa, na kadhalika.

Hata hivyo, Yesu akamwambia, Umesema haya kwa sababu Mungu amekujulisha. Na kwa hivyo unaweza kufikiria tukio linalofuata juu ya mlima huo likibadilishwa sura, kwa nini vitu hivyo vyote bado vingejitokeza juu na angesema, wow, tujenge vibanda. Hili ni tukio la kushangaza.

Tuihifadhi. Sawa, nimepotoka sana katika hilo. Hizo ndizo sherehe kuu tatu.

Sikukuu za mahujaji, ziweke kwenye mstari. Sikukuu zingine mbili kuu za ziada. Hatujui mengi kuhusu tarumbeta.

Kwa kweli hatufanyi hivyo. Andiko halisemi mengi kuhusu. Kwa kawaida hutokea, kama tunavyofikiria sasa kama Septemba, Oktoba.

Na ni kile tunachokiita Rosh Hashanah, au kwa wale wenu kutoka New York, Rosh Hashanah, sivyo? Kuna tofauti katika lafudhi hapa. Lakini Rosh Hashanah, mkuu wa mwaka. Lakini tena, hakuna mengi yanayosemwa kuhusu.

Kijadi katika Uyahudi, inaadhimisha kuumbwa kwa ulimwengu, lakini hiyo ni kitamaduni. Ya pili, kwa upande mwingine, ni ya pili kati ya sherehe kuu, na hapana, ya tano kati ya sherehe kuu. Kwa vyovyote vile, ni Siku ya Upatanisho.

Na hapa tunataka kutumia muda kidogo zaidi. Mara ya mwisho tulizungumzia tukio baya katika Mambo ya Walawi 10, ambapo Nadabu na Abihu waliingia Patakatifu pa Patakatifu kwa moto usioruhusiwa. Na bila shaka, waliteketezwa kwa sababu walikuwa wamevunja mahali hapo patakatifu sana.

Mambo ya Walawi 16 inianza kwa kurejelea hilo na kusema kwamba hakuna mtu atakayeingia mahali hapo patakatifu isipokuwa mara moja kwa mwaka, na kuhani mkuu pekee ndiye atakayefanya hivyo. Na kisha, inaendelea na kuzungumzia kile kinachotokea siku hiyo, Siku ya Upatanisho, wakati kuhani mkuu ndiye siku pekee ambayo kuhani mkuu ataingia mahali patakatifu zaidi. Na haya ni baadhi ya mambo ambayo inasema kuhusu Siku ya Upatanisho.

Na tena, tunapitia hili kwa undani zaidi kidogo kwa sababu kunaweza kuwa na aina fulani ya udanganyifu kurudi kwenye hilo wakati Yohana 1, mstari wa 29 inasema, Tazama Mwana-Kondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu. Unajua, mmoja wa mbuzi hawa anaichukua dhambi ya ulimwengu. Kunaweza kuwa na udanganyifu hapo, si kamili, lakini huenda.

Kwa vyovyote vile, cha kufurahisha ni kwamba, ukisoma Kiebrania, hii si Siku ya Upatanisho. Ni Siku ya Upatanisho. Na ni wingi. Maandishi yapo wazi kabisa kwa kusema kwamba upatanisho huu unahitajika kwa kila kitu ambacho ni sehemu ya patakatifu hapa kwa sababu vimechafuliwa.

Umekuwa na siku baada ya siku, damu ikimwagika juu yao na ongezeko hilo lote la mfano na uzito wa dhambi. Sasa zitakuwa upatanisho kwa ajili ya kuhani mkuu, patakatifu, na watu. Neno makosa linatumika hapo.

Ni neno la Kiebrania linalovutia sana. Nimekuonyesha tu maana yake. Linamaanisha uasi wa makusudi.

Huu ni wakati wa kushughulikia hilo pia. Baadhi yenu mnajua kama mmewahi kumsaidia Dkt. Wilson kwa jambo fulani, au kama mmesoma kitabu chake, au mmemsikiliza tu, haiwezi kusaidia ila kumsikiliza tu na kujifunza mambo ya kila aina. Kimsingi mnamnyonya Dkt. Wilson.

Lakini hoja ni kwamba kati ya Rosh Hashanah, kichwa cha mwaka mpya, na Siku ya Upatanisho kuna siku 10 za kustaajibisha. Na wakati huo, Wayahudi wote huchambua dhambi zao kwa uangalifu sana na huziungama na kuzipatanisha kwa sababu huu ni kipindi cha hukumu.

Katika Uyahudi wa jadi, ni kipindi cha hukumu. Na kwa hivyo, Siku ya Upatanisho bado ina athari kubwa sana kwa Uyahudi na Wayahudi wanaozingatia leo. Naam, nyuma chini ya uchumi wa hekalu la hema, mbuzi wawili walikuwepo pia.

Na haya ndiyo mambo ya kuvutia kuhusu Yom Kippur. Kwa vyovyote vile, mbuzi hao wawili waliletwa.

Mbuzi, kwa upande mmoja, ni kwa ajili ya Bwana. Huyu amechinjwa. Damu hunyunyiziwa katika patakatifu pa patakatifu. Mbuzi mwingine anaitwa mbuzi kwa ajili ya Azazeli.

Sasa, Azazeli ni nani au ni nini? Huyu ni mbuzi, kwa njia, ambaye amepewa jina lisilofaa la mbuzi wa kafara. Je, unajua neno la Kiingereza mbuzi wa kafara? Sote tunalijua hilo. Tunamdhuru mtu huyu au tunamdhuru mtu huyo.

Kwa kweli, ni tafsiri isiyofaa ya neno la Kiingereza kutoka kwa neno la Kiebrania ambalo limechukua Azazeli. Kiebrania ni Azazeli. Na baadhi ya watu wamesema, Azi ni mbuzi na Azali inamaanisha kuondoka.

Hilo lazima liwe na maana ya mbuzi anayeondoka au mbuzi anayetoroka. Mbuzi anayetoroka. Unasikia mbuzi wa kafara akitoka kwenye mbuzi anayetoroka? Maana ya kuvutia ya neno la Kiingereza.

Labda tafsiri bora zaidi, ingawa watu wengi hubishana kuhusu hili, kwa sauti kubwa ni kwamba, kisarufi, mbuzi mmoja ni wa Bwana, na mbuzi mwingine ni wa Azazeli. Kwa karne nyingi, wafasiri wa Kikristo wa mapema na wafasiri wa Kiyahudi, hata kabla ya Yesu, walisema Azazeli alikuwa pepo mkuu wa aina fulani. Kwa hivyo, katika kumtuma mbuzi huyo akiwa amebeba dhambi za watu, kumbuka kuhani alikiri dhambi za watu juu ya mbuzi, kisha wakampeleka jangwani.

Kwa kufanya hivyo, mbuzi huyo alikuwa akirudishwa, akiwa amebeshwa dhambi zote za watu, kwa chanzo cha dhambi hiyo. Sasa, mengi zaidi tunaweza kusema

kuhusu hilo, lakini nadhani nini? Hatuna muda. Tunapaswa tu kufanya mambo machache zaidi kisha tutasimama kwa wiki nzima.

Viapo. Nina mambo mawili ya kusema kuhusu viapo. Kwanza kabisa, fahamu kiapo cha Unaziri, ambacho ni muhimu sana.

Tutakuwa na Wanaziri wakinyunyiziwa maji kote, si tu katika historia ya Agano la Kale, bali pia Yohana Mbatizaji atakuwa katika kundi hilo. Kwa hivyo, angalia Hesabu sura ya sita. Kusudi lilikuwa ni kuwekwa wakfu kwa ajili ya Bwana, kwa ajili ya jambo ambalo Bwana alitaka ufanye.

Inaweza kuwa nadhiri ya Mnaziri iliyohusisha maisha yote. Inaweza pia kuwa nadhiri ya muda mfupi. Na nywele, nywele ndefu, zilikuwa tofauti hapa.

Samsoni anakuja akilini. Anapaswa, sawa? Pia hawakupaswa kugusa vitu vilivyokufa. Hawakupaswa kula matunda ya mzabibu na kunyoa nywele zao.

Kwa hivyo, kumbuka kiapo cha Unaziri. Jambo lingine ninalotaka kusema kuhusu viapo ni hili tu. Unaposoma Hesabu sura ya 30, tunapata hisia kubwa kwamba tumeelewa viapo kwa undani.

Tuna viapo vya ndoa ambavyo, nadhani simpendi mtu huyo tena. Nadhani nitavunja tu kiapo hicho. Viapo chini ya agano hili la Sinai.

Sisi ni watulivu sana, imara sana. Ukiweka nadhiri, uliitimiza. Uliitimiza.

Soma Hesabu sura ya 30. Tofauti pekee ilikuwa ikiwa mwanamke angeweka nadhiri ambayo mumewe au baba yake walidhani ni nadhiri ya kipumbavu. Angeweza kuifuta kwa ajili yake, lakini yeye mwenyewe hangeweza.

Tayari tumezungumzia kuhusu zaka. Na unaweza kuangalia kwa haraka Hesabu, samahani, Hesabu, Kumbukumbu la Torati 14 kuhusu zaka. Lakini wacha nirudie jambo nililosema siku nyingine.

Na hiyo ndiyo zaka hii ya kipekee katika mwaka wa tatu. Zaka zilipaswa kusherehekewa mbele za Bwana. Unajua inasema nini.

Kama unatoka mbali, acha mali zako hapo, leta pesa, zilete kwa Bwana, nunua vitu vya kusherehekea navyo, divai, kinywaji kikali, na uje usherehekee mbele za Bwana. Kauli ya kuvutia. Zaka ilikuwa ya kusherehekea.

Lakini katika mwaka wa tatu, zaka pia zilikusudiwa kuchangia paka ili wale ambao hawakuwa na pesa, wajane, wageni, na yatima waweze kupewa na makuhani pia. Na

kisha moja ya mwisho, mambo mawili ya mwisho. Ninaangalia tu haya kwa sababu najua ni wakati wa kuacha wakati huu.

Mambo ya Walawi 27 ina mengi ya kusema kuhusu mchakato huu wa kutoa kitu kwa Bwana, kuweka wakfu kwa Bwana. Na kisha utakumbuka, unajua kufikia sasa kwamba ukombozi unamaanisha kununua tena. Tazama hilo vizuri.

Tazama vizuri Hesabu sura ya 19, ambayo ni ibada ya kuvutia. Inazungumzia ndama mwekundu. Lakini sitasema chochote zaidi kuhusu hilo hivi sasa kwa sababu ni wakati wa kwenda kwenye mkutano.

Nitaacha hili hapa kwa dakika moja tu. Shabbat Shalom kwako. Tuna kipindi kingine cha muda Jumatatu, Mungu akipenda, na kisha mtihani Jumatano. Vizuri sana.